

zinātniskajiem darbiem A. Mierīņa ir saņēmusi Latvijas PSR Valsts prēmiju (1982. g.) un J. Zuša vārdā nosaukto prēmiju (1970. g.).

Pēc aiziešanas pensijā jubilāre ir turpinājusi dot savu ieguldījumu Latvijas vēstures izpētē. Viņa ir piedalījusies vairāku Latvijas vēstures institūta darbu sagatavošanā. Nesen ir izdevusi plašu pētījumu par savas dzimtas vēsturi. Ar saviem atzinumiem par svarīgiem mūsu valsts attīstības jautājumiem ar sabiedrību dalījusies preses izdevumos. Smagi pārdzīvo daudzu mūsu valsts pārvaldes birokrātu nevēlēšanos godprātīgi pildīt savus pienākumus un viņu pieļauto cinismu pret tautu.

Novēlam jubilārei veselību un saglabāt arī turpmāk tikpat kvēlu Latvijas mīlestību!

Jānis Bērziņš

ARHEOLOĢEI ILZEI BIRUTAI LOZEI – 75

Ievērojamā Latvijas arheoloģe Ilze Biruta Loze dzimusi 1936. gada 3. martā Rīgā. Pēc vidusskolas beigšanas viņa iestājās prestižajā Ļeņingradas Valsts universitātes Vēstures fakultātē, kur izvēlējās studēt arheoloģiju. Šī izvēle tad arī noteica visu viņas turpmāko mūžu. Pēc studijām 1959. gadā viņa tika pieņemta darbā toreizējā Latvijas PSR ZA Vēstures institūta Arheoloģijas sektorā par jaunāko zinātnisko līdzstrādnieci, kur pagāja visi turpmākie darba gadi. Kopš 1994. gada viņa ir Latvijas vēstures institūta

vadošā pētniece. 1997. gadā I. Loze ievēlēta par Latvijas ZA korespondētājlocekli. Viņas zinātniskās intereses saistītas ar akmens laikmeta izpēti. 1962. gadā viņa uzsāka pētījumus Lubāna ieplakā, kas ar atsevišķiem pārtraukumiem turpinās joprojām. Šo darbu gaitā Lubāna ezera apkārtnē atklātas pāri par 20 akmens un agrā bronzas laikmeta dzīvesvietas (Latvijā kopumā viņa atklājusi 31 akmens laikmeta apmetni). Daudzās no tām veikti apjomīgi izrakumi. Pateicoties jubilāres neizsīkstošajai enerģijai, veicot arheoloģisko vietu apzināšanu, izrakumus, publicējot pētījumus un uzstājoties konferencēs, Lubāna tika “uzcelta” un ierindota Eiropas nozīmīgāko akmens laikmeta apdzīvotības centru vidū. Izrakumos iegūtie jaunie arheoloģiskie materiāli kļuva par pamatu viņas vēstures zinātņu kandidātes (Ļeņingrada, 1972), bet vēlāk arī habilitētās vēstures doktores (Rīga, 1995) disertācijai. Šie pētījumu rezultāti ir apkopoti divās monogrāfijās (1978, 1988). Jāpiezīmē, ka gan šajās grāmatās (pavisam I. Loze ir autore 14 grāmatām un brošūrām), gan daudzajos rakstos (tādu ir pāri par 400) nozīmīga vieta ierādīta sadarbības rezultātiem ar dabas un tehnisko zinātņu pārstāvjiem.

Pagājušā gadsimta 90. gados un mūsu gadsimta sākumā vairākas sezonas jubilāre veica pētījumus neolīta apmetnēs Ziemeļkurzemes kāpās Pūrciemā un Ģipkā, kuru rezultātā tapa vēl viena monogrāfija (2006). Līdztekus neolīta kultūru pētniecībai īpašu vietu arheoloģes radošajā biogrāfijā ieņem akmens laikmeta mākslas, tanī skaitā dzintara tēma. Tai veltīti daudzi zinātniski raksti un atsevišķa monogrāfija (2008). I. Loze kā aizrautīga neolīta dzintara speciāliste pazīstama daudzās zemēs. Viņa ir Starptautiskās aizvēstures un senākās vēstures zinātņu asociācijas Dzintara komisijas locekle. 2001. gadā viņa vadīja IV starptautiskās dzintara konferences organizēšanu, kas notika Talsos un kurā piedalījās speciālisti no 11 valstīm. Akmens laikmeta mākslai un dzintaram veltītas arī divas zinātniski populāras grāmatas. Runājot par jubilāres devumu arheoloģijas popularizēšanā, īpaši gribas izcelt grāmatiņu “Lubāna klāni aicina” (1994), kurā autore saistošā un emocionālā valodā apraksta savas pētnieces gaitas un izjūtas ar īpašo vidi un ainavu fascinējošajā Lubāna ezera ieplakā. Savu pienesumu viņa devusi arī jaunatnes izglītošanā – ir vadītas nodarbības arheoloģijā ieinteresētajiem studentiem LU Vēstures un filozofijas fakultātē, bet pēdējā laikā Rēzeknes augstskolas Humanitārajā fakultātē.

Pētniece jau kopš savas zinātniskās darbības sākumiem vienmēr bijusi aktīva arheoloģijai veltītu konferenču un kongresu dalībiece. Ar referātiem par Latvijas akmens laikmeta jautājumiem viņa uzstājusies ne vien Latvijā un bijušās PSRS republikās, bet arī daudzās ārvalstīs (Polijā, Vācijā, Itālijā, Serbijā, Maltā, Dienvidāfrikā, Meksikā u.c.). Jubilāres veikums ir ticis arī augstu novērtēts. 2004. gadā viņa saņēma SIA “Lattekom” un Latvijas izglītības fonda medaļu, diplomu un stipendiju, bet 2007. gadā Ministru kabineta balvu par mūža ieguldījumu Latvijas arheoloģijā.

Kolēģi Ilzi Lozi pazīst kā arheoloģijā dziļi ieinteresētu, aizrautīgu un neizsīkstošas enerģijas pārpilnu pētnieci. Vēlam arī turpmāku raženu darbu Latvijas arheoloģijā!